Araştırma
Research

Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2026; 18(Suppl 1):240-256
doi: 10.18863/pgy.1911749

İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Turkish Adaptation of the Rugged Resilience Measure: A Validity and Reliability Study

Hümeyra Dervişoğlu Akpınar[1], Ahu Öztürk[2]

[1]Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon
[2]Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, bireysel dayanıklılığı güncel sosyo-ekolojik yaklaşımlarla uyumlu biçimde, içsel psikolojik kaynaklar temelinde değerlendirmeyi hedefleyen İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin (İPDÖ) Türkçeye uyarlanması ve ölçeğin geçerlik ve güvenirlik özelliklerinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırma, kültürleşme bağlamında yer alan yetişkin bireylerden oluşan bir örneklemle yürütülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliği Doğrulayıcı Faktör Analizi ile değerlendirilmiş; güvenirlik analizleri kapsamında Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik, İPDÖ puanları ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiler üzerinden incelenmiştir.

Bulgular: Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları, İPDÖ'nün tek boyutlu orijinal yapısının Türkçe formda doğrulandığını ve modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymuştur (χ^2/sd = 2,554, CFI = ,944, RMSEA = ,063, SRMR = ,043). Cinsiyet ve kültürel geçmiş grupları arasında ölçüm değişmezliğinin sağlandığı belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlığı iyi düzeyde bulunmuş (Cronbach alfa = ,88) ve İPDÖ puanlarının yaşam doyumu (r = ,34, p < ,001) ile psikolojik iyi oluş (r = ,60, p < ,001) arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı ilişkiler gösterdiği saptanmıştır.

Sonuç: İPDÖ Türkçe formu, bireysel dayanıklılığı içsel psikolojik kaynaklar temelinde değerlendiren geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır. Bulgular, ölçeğin kültürel çeşitliliğin söz konusu olduğu bağlamlarda içsel dayanıklılık bileşenini tutarlı biçimde ölçebildiğini göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Dayanıklılık, içsel psikolojik kaynaklar, ölçek uyarlama, geçerlik ve güvenirlik

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to adapt the Rugged Resilience Measure (RRM), developed to assess resilience through internal psychological resources in line with contemporary socio-ecological approaches, into Turkish and to examine its validity and reliability.

Method: The study was conducted with an adult sample within an acculturation context. Construct validity was examined using Confirmatory Factor Analysis (CFA). Reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficients. Criterion-related validity was evaluated by examining the associations between RRM scores and measures of life satisfaction and psychological well-being.

Results: Confirmatory Factor Analysis supported the original one-factor structure of the Turkish version of the RRM and indicated an acceptable model fit (χ^2/df = 2.554, CFI = .944, RMSEA = .063, SRMR = .043). Measurement invariance was supported across gender and cultural background groups. The scale demonstrated good internal consistency (Cronbach's α = .88). In addition, RRM scores were positively and moderately associated with life satisfaction (r = .34, p < .001) and psychological well-being (r = .60, p < .001).

Conclusion: The Turkish version of the Rugged Resilience Measure (RRM) is a valid and reliable instrument for assessing individual resilience based on internal psychological resources. The findings indicate that the scale consistently measures the internal component of resilience in culturally diverse contexts.

Keywords: Resilience, internal psychological resources, scale adaptation, validity and reliability

Yazışma Adresi / Address for Correspondence: Hümeyra Dervişoğlu Akpınar, Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Trabzon, Türkiye **e-mail:** hdervisogluakpinar@gmail.com
Geliş tarihi/Received: 17.03.2026 | **Kabul tarihi/Accepted:** 01.09.2026

Giriş

İnsanların yaşamları boyunca farklı düzey ve sürelerde zorluklara ve bu zorluklara eşlik eden strese maruz kalmaları, yaşamın doğal ve kaçınılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir (Bonanno ve ark. 2007). Zorlu yaşam olayları kimi zaman gündelik yaşamın akışı içerisinde ortaya çıkarken, kimi zaman göç, kayıp, hastalık, doğal afetler ve savaşlar gibi daha kapsamlı ve sarsıcı deneyimlerden kaynaklanabilmektedir. Bu tür zorlayıcı yaşantıların sağlıklı gelişim ve işlevsellik üzerindeki olumsuz etkileri uzun zamandır çok sayıda araştırmada ele alınmış ve bu deneyimlerin gelişimsel risk faktörleri oluşturduğu gösterilmiştir (Shalev ve ark. 1998, Masten ve Reed 2002, Keles ve ark. 2018).

Bununla birlikte, benzer zorluklara maruz kalan bazı bireylerin psikolojik sağlıklarını koruyabildiklerinin gözlenmesi, araştırmacıların dikkatini bireylerin zorlukların üstesinden nasıl gelebildiklerine yöneltmiştir (Werner 1993, Masten ve ark. 1999, Bonanno ve ark. 2007). Böylece, zorlu yaşam olaylarını yalnızca patoloji ve olumsuz çıktılarla ilişkilendiren yaklaşımların yerini, bireyin olumlu gelişimsel sonuçlarına ve işlevselliğine odaklanan bir perspektif almaya başlamıştır (Leadbeater ve ark. 2005). Bu paradigma değişiminde, 20. yüzyılın sonlarında yürütülen dayanıklılık araştırmaları önemli bir rol oynamıştır. Yoksulluk, evsizlik ya da ebeveynin ruhsal bozukluğa sahip olması gibi zorlu koşullar altında yetişen çocuklarla yürütülen boylamsal çalışmalar, bu çocukların büyük bir bölümünün sağlıklı gelişimsel örüntüler sergileyerek iyi düzeyde yeterlik gösterebildiğini ortaya koymuştur (Werner 1993, Masten ve ark. 1999, Masten 2001). Risklerin yanı sıra bireylerin güçlü yönlerinin de önemsendiği bu bütüncül yaklaşımın benimsenmesiyle (Rutter 2012), "dayanıklılık" (resilience) kavramının sistematik biçimde kavramsallaştırılması ve değerlendirilmesi mümkün hâle gelmiştir. Bu çalışmada "dayanıklılık" kavramı, bireyin zorluklar karşısında uyum sağlayabilme kapasitesini ifade eden üst bir şemsiye kavram olarak kullanılmaktadır. Literatürde "psikolojik dayanıklılık" (psychological resilience) kavramı çoğunlukla bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal başa çıkma kaynaklarına odaklanırken, dayanıklılık daha geniş biçimde bireysel ve çevresel süreçlerin etkileşimini içeren bir yapı olarak ele alınmaktadır (Luthar ve ark. 2000, Rutter 2012). Bu çalışmada içsel psikolojik dayanıklılık, bu geniş dayanıklılık çerçevesinin bireysel ve psikolojik kaynaklara ilişkin bileşenini, sosyo-ekolojik dayanıklılık ise bireyin sosyal ve kültürel çevresinden sağlanan kaynaklara dayalı bileşenini ifade etmektedir.

Bu kavramsal çerçeve, dayanıklılık yaklaşımının zaman içinde önemli ölçüde gelişmesi ve dönüşmesiyle şekillenmiştir. Nitekim son otuz yılda dayanıklılık, insan sağlığı ve esenliğini desteklemeye yönelik bütüncül bir çerçeve sunan, kapsamı giderek genişleyen bir yaklaşım hâline gelmiş; farklı kuramsal perspektifler doğrultusunda ele alınması kavramsal çeşitliliği de beraberinde getirmiştir (Windle ve ark. 2011, Masten ve ark. 2021). İlk dönem çalışmalarında dayanıklılık, bireyin zorlu yaşantılar sonrasında hızlı biçimde toparlanmasını ve işlevselliğini sürdürmesini sağlayan görece durağan bir kişilik özelliği olarak tanımlanmıştır (Kobasa 1979, Connor ve Davidson 2003). Bu yaklaşımda dayanıklılık, bireyin doğuştan getirdiği ya da zamanla geliştirdiği içsel özelliklere atfedilmiştir (Hirano 2011). Ancak dayanıklılık, stresli yaşantılardan etkilenmemek anlamına gelmez, aksine bireyin bu deneyimlerden etkilenmesine rağmen kısa sürede toparlanabilme ve yaşamına uyum sağlayarak devam edebilme kapasitesini ifade eder (Bonanno ve ark. 2011).

Zaman içinde dayanıklılığın kavramsal çerçevesinde belirgin bir paradigma değişimi yaşanmıştır (Leadbeater ve ark. 2005). Bu değişimle birlikte dayanıklılık, yalnızca bireyin sabit bir özelliği olarak değil, koşullara bağlı olarak ve zamana göre değişebilen dinamik bir süreç olarak ele alınmaya başlanmıştır (Luthar ve ark. 2000). Güncel yaklaşımlara göre dayanıklılık bir kişilik özelliği olmak yerine, bireyin gelişimini tehdit eden risklere rağmen olumlu uyum sağlayabilmesini mümkün kılan süreçler bütünü ya da bu sürecin sonucu olarak tanımlamaktadır (Rutter 2012). Bu süreç, bireysel ve çevresel kaynakların etkileşimiyle şekillenmektedir. Bu bütüncül çerçeve içinde, içsel ve sosyo-ekolojik dayanıklılık birbirinden bağımsız yapılar değil, dayanıklılığın farklı analiz düzeylerini temsil eden birbirini tamamlayıcı bileşenlerdir.

Dayanıklılıktan söz edebilmek için bireyin yaşamında mevcut ya da geçmişte deneyimlenmiş bir risk ya da tehdit unsurunun varlığı gerekmektedir. Risk faktörlerinin bulunmadığı durumlarda gözlenen olumlu sonuçlar, dayanıklılıktan ziyade yeterlik ya da başarılı uyum olarak değerlendirilmektedir (Masten ve ark. 1999). Bu ayrım, dayanıklılık odaklı araştırmalar ile genel sağlıklı gelişim araştırmaları arasındaki temel farkı

ortaya koymaktadır. Bu bağlamda göçmen kökenli bireyler, birden fazla kültürle sosyalleşen gruplar ve etnik azınlıklar gibi risk ve tehdit deneyimleme olasılığı yüksek gruplar, dayanıklılık araştırmalarının önemli çalışma alanlarını oluşturmaktadır (Castro ve Murray 2010, Nguyen ve Benet-Martínez 2010).

Risklerin belirlenmesi kadar, bireyin işlevselliğini sürdürmesine katkı sağlayan koruyucu faktörlerin tanımlanması da dayanıklılığın anlaşılmasında kritik öneme sahiptir. Koruyucu faktörler, bireyin yüksek riskli koşullarda dahi uyum sağlayabilmesine katkıda bulunan bireysel ve çevresel kaynaklar olarak ele alınmaktadır (Masten ve Reed 2002). Bu kaynaklar, kültürel bağlamı da içeren sosyo-ekolojik dayanıklılık unsurlarıyla birlikte ele alınmaktadır (Ungar 2008).

Ekolojik sistemler yaklaşımının etkisiyle dayanıklılık literatürü, birey ile çevre arasındaki çok katmanlı etkileşimlere odaklanan bir bakış açısını benimsemiştir (Masten ve ark. 2021, Ungar 2021). Bu perspektife göre dayanıklılık, bireysel özelliklerin yanında aile, toplum ve kültürel bağlam tarafından sağlanan kaynakların etkileşimi sonucunda ortaya çıkan bir süreçtir. Bu nedenle bireysel ve çevresel sistemler birbirini dışlayan değil, dayanıklılığı bütüncül biçimde anlamayı mümkün kılan tamamlayıcı unsurlar olarak değerlendirilmelidir.

Dayanıklılığın kuramsal çerçevesinde yaşanan bu dönüşüm, kavramın nasıl değerlendirilmesi ve ölçülmesi gerektiğine ilişkin yaklaşımları da önemli ölçüde etkilemiştir. Bu doğrultuda geliştirilen ölçme araçları, dayanıklılığı farklı kuramsal perspektifler doğrultusunda ele almakta ve kavramın farklı bileşenlerine odaklanmaktadır. Dayanıklılığın nasıl ölçülmesi gerektiği güncel alanyazında tartışılmaya devam eden bir konudur (Masten ve ark. 2021). Dayanıklılık ölçüm araçlarındaki çeşitlilik, büyük ölçüde kavramın zaman içinde geçirdiği kuramsal dönüşümden kaynaklanmaktadır. İlk grup ölçüm araçları dayanıklılığı bireyin içsel özelliklerine dayalı bir yapı olarak ele alırken (Connor ve Davidson 2003), süreç temelli yaklaşımların benimsenmesiyle birlikte geliştirilen ikinci grup araçlar aile, sosyal çevre ve kültürel bağlam gibi çevresel kaynakları da değerlendirmeye dâhil etmiştir (Friborg ve ark. 2003, Liebenberg ve ark. 2012).

Windle ve arkadaşları (2011), yaygın olarak kullanılan dayanıklılık ölçeklerini psikometrik açıdan incelemiş ve bu araçların tamamının belirli sınırlılıklar taşıdığını belirtmişlerdir. Türkçeye de uyarlanmış olan Connor-Davidson Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, psikometrik açıdan güçlü araçlar olmakla birlikte, dayanıklılığın çok boyutlu yapısını yeterince yansıtamadıkları gerekçesiyle eleştirilmektedir (Windle ve ark. 2011). Bu eleştiriler, bireysel ve çevresel dayanıklılık süreçlerini ayırt edebilen ve birlikte değerlendirebilen ölçüm araçlarına duyulan gereksinimi ortaya koymaktadır.

Türkiye'de dayanıklılığın ölçümüne yönelik güncel çalışmalar, kavramın yaşam evresi ve bağlam özgüllüğünü dikkate alan yaklaşımların önemine işaret etmektedir. Özellikle ileri yetişkinlik ve yaşlanma bağlamında geliştirilen ya da uyarlanan çok boyutlu ölçekler (Akyol ve Şirvanlı Özen 2025, Palanbek Yavaş ve Baysan 2025), dayanıklılığı belirli bir yaşam döneminin gelişimsel ve sosyo-ekolojik özellikleri çerçevesinde ele almaktadır. Bunun yanı sıra kişilerarası ve bağlamsal boyutları vurgulayan ölçüm araçları (Aslan ve Önal 2026), mesleki gruplara özgü geliştirilen ölçekler (Şenocak ve ark. 2021) ve koruyucu faktör temelli yaklaşımlar (Tanko ve ark. 2021) da Türkçe alanyazına kazandırılmıştır.

Bu çalışmalar dayanıklılığın çok boyutlu yapısını görünür kılması açısından önemli katkılar sunmakla birlikte, çoğunlukla belirli bir yaşam evresine, mesleki gruba ya da sınırlı sayıdaki sosyo-ekolojik kaynağa odaklanmaktadır. Dolayısıyla bireyin içsel dayanıklılık özelliklerini yaş ya da mesleki grup sınırlaması olmaksızın değerlendirebilen ve kültürlerarası karşılaştırmalara olanak tanıyan ölçüm araçlarına duyulan gereksinimin sürdüğü söylenebilmektedir.

Bu doğrultuda Ungar ve arkadaşları, dayanıklılığı bireysel ve sosyo-ekolojik süreçler açısından değerlendirebilmek amacıyla tamamlayıcı nitelikte iki ayrı ölçüm aracı geliştirmiştir. Sosyo-ekolojik dayanıklılığı ölçen Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (CYRM) ve yetişkin formu, kültürlerarası geçerliliği kanıtlanmış kapsamlı araçlar olarak alanyazında yaygın biçimde kullanılmaktadır (Ungar ve Liebenberg 2011, Liebenberg ve ark. 2012, Liebenberg ve Moore 2018,). Bu ölçeklerin Türkçe uyarlamaları da sosyo-ekolojik dayanıklılığın değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir araçlar olarak kabul edilmektedir (Arslan 2015a, 2015b). Bu çerçevede, dayanıklılığı yalnızca bağlamsal kaynaklar üzerinden değil, bireyin

zorluklarla başa çıkma kapasitesini destekleyen içsel özellikler üzerinden kısa ve bütüncül biçimde değerlendirebilen ölçme araçlarının sınırlı olduğu görülmektedir.

Sosyo-ekolojik dayanıklılığı ölçen araçları bireysel düzeyde tamamlayan ve içsel dayanıklılık özelliklerine odaklanan ölçüm aracı ise İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'dir (İPDÖ; Rugged Resilience Measure) (Jefferies ve ark. 2022). Bu ölçek, bireyin zorlukların üstesinden gelmesine katkı sağlayan içsel kaynakları kısa ve kapsamlı bir biçimde değerlendirmeyi amaçlamakta ve sosyo-ekolojik dayanıklılık ölçümleri için tamamlayıcı bir işlev görmektedir. Bu yaklaşım, dayanıklılığı bireysel ve çevresel süreçlerin etkileşimi içinde ele alan güncel kuramsal çerçeveyle uyumlu biçimde, içsel kaynakların değerlendirilmesine özgül bir katkı sunmaktadır. Farklı ülkelerden elde edilen örneklemlerle yürütülen psikometrik çalışmalar, ölçeğin kültürlerarası geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermiştir (Jefferies ve ark. 2022, Jefferies ve ark. 2023).

Dayanıklılık literatürü, bireysel ve çevresel düzeyden koruyucu faktörlerin hem kendi aralarında hem de birbirleriyle etkileşim hâlinde olduğunu ortaya koymaktadır (Jefferies ve ark. 2023). Dayanıklılığı güçlendirmeyi hedefleyen müdahale programlarının etkililiği, bu çok düzeyli süreçlerin kapsamlı biçimde değerlendirilmesine bağlıdır (Ungar ve Jefferies 2021). Türkçe alanyazında sosyo-ekolojik dayanıklılığı ölçen araçlar bulunmakla birlikte, süreç yaklaşımını bireysel düzeyde tamamlayan bir ölçme aracına duyulan ihtiyaç devam etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenirlik özelliklerini incelemektir. Ölçeğin Türkçe alanyazına kazandırılması ve farklı gruplar arasında ölçüm değişmezliğine ilişkin kanıt sunulması, bireysel dayanıklılık kaynaklarının kısa ve kapsamlı biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayacak; böylece dayanıklılığın çok boyutlu ve bütüncül biçimde ele alınmasını destekleyecektir. Bu doğrultuda araştırmada, İPDÖ'nün tek faktörlü yapısının Türk örnekleminde doğrulanıp doğrulanmadığı, yeterli düzeyde geçerlik ve güvenirlik özellikleri sergileyip sergilemediği, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ile kuramsal olarak beklenen ilişkileri gösterip göstermediği ve cinsiyet ile kültürel geçmiş grupları arasında ölçüm değişmezliğinin sağlanıp sağlanmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda, ölçeğin Türkçe formunun tek faktörlü orijinal yapıyı koruyacağı, iyi düzeyde iç tutarlılık göstereceği, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler sergileyeceği ve farklı gruplar arasında ölçüm değişmezliği sağlayacağı öngörülmüştür.

Yöntem

Örneklem

Dayanıklılık, riskli veya stresli durumun varlığı bağlamında değerlendirilen ve bu koşullara rağmen olumlu uyum süreçlerini ifade eden bir yapıdır. Bu doğrultuda, dayanıklılığın değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmanın örneklemi, kendine özgü stres faktörleriyle karakterize edilen kültürleşme bağlamında yer alan ve birden fazla kültürle sosyalleşmiş bireylerden oluşmaktadır (Nguyen ve Benet-Martínez 2010). Bu çalışma kapsamında göçmen kökenli, Türkiye'deki yerli etnik/kültürel gruplardan birine mensup veya karma etnik/kültürel kökene sahip olan bireyler çok kültürlü bireyler olarak tanımlanmıştır.

Katılımcı sayısı, yapısal eşitlik modellemesinde önerilen parametre başına örneklem büyüklüğü dikkate alınarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, modelde tahmin edilecek toplam 20 parametre için en az 200 katılımcıya, ideal olarak ise 400 katılımcıya ulaşılması hedeflenmiştir (Jackson 2003). Ayrıca örneklem büyüklüğünün yeterliliğini değerlendirmek amacıyla G*Power 3.1 programı kullanılarak post-hoc güç analizi yapılmıştır. Analizde orta düzey etki büyüklüğü ($r = 0,30$), $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyi ve 398 kişilik örneklem büyüklüğü esas alındığında istatistiksel gücün 1,00 olduğu hesaplanmıştır. Bu bulgu, araştırma kapsamında gerçekleştirilen analizler için örneklem büyüklüğünün yeterli istatistiksel güce sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya dâhil edilme ölçütleri; 18 yaş veya üzerinde olmak, Türkiye'de yaşıyor olmak, Türkçe yeterliliğini iyi veya ana dil düzeyinde bildirmek ve çok kültürlü bir geçmişe sahip olmak (kültürel/etnik kökene dayalı olarak) olarak belirlenmiştir. Bu ölçütlerin karşılanıp karşılanmadığı sosyo-demografik bilgi formunda yer

alan sorulara verilen yanıtlar aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan ve çevrim içi anketi tamamlayan 447 kişi başlangıç örneklemini oluşturmuştur. Araştırma kapsamında benimsenen çok kültürlülük tanımını karşılamadığı belirlenen 38 kişi, Türkçe yeterliliğini orta düzey veya altında olarak bildiren 7 kişi ile uç değer olarak belirlenen 4 kişi veri setinden çıkarılmıştır. Sonuç olarak analizler toplam 398 yetişkin katılımcının verileri üzerinden yürütülmüştür (yaş aralığı = 18–73, $\bar{x}$ yaş= 27,47, SS = 10,23). Katılımcıların %73'ü kadın (n = 291), %27'si erkektir (n = 107). Katılımcıların büyük çoğunluğu bekâr (%73) ve lisans mezunudur (%78). Yedi basamaklı bir merdiven metaforu (1 = en düşük, 7 = en yüksek) kullanılarak değerlendirilen öznel sosyo-ekonomik durum açısından katılımcıların %86'sının kendini orta düzeye karşılık gelen 3–5. basamaklarda konumlandırdığı görülmüştür. Katılımcıların %90'ı Türkiye vatandaşıdır. Ayrıca katılımcıların tamamı Türkçe kullandığını ve %76'sı Türkçe yeterliğinin ana dil düzeyinde olduğunu bildirmiştir.

Kültürel geçmişe ilişkin dağılımlar incelendiğinde, katılımcıların %50'sinin Türkiye'deki yerli etnik/kültürel gruplara mensup olduğu, %41'inin göçmen kökenli olduğu ve %9'unun karma ya da diğer kültürel geçmişlere sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Demografik özellik	Kategori	Ort.	SS	N	%
Yaş		27,47	10,23	398	
Cinsiyet	Kadın			291	73
	Erkek			107	27
Medeni durum	Bekâr			291	73
	Evli			107	27
Eğitim düzeyi	Lise altı (okuryazar 2, ilkokul 1, ortaokul 7)			10	2
	Lise			27	7
	Lisans			311	78
	Lisansüstü			50	13
Sosyo-ekonomik durum	1. Basamak			11	3
	2. Basamak			7	2
	3. Basamak			59	15
	4. Basamak			178	45
	5. Basamak			105	26
	6. Basamak			22	5
	7. Basamak			16	4
Türkçe yeterlik	İyi			46	11
	Çok iyi			50	13
	Ana dil gibi			302	76
Türkiye vatandaşlığı	Evet			357	90
	Hayır			41	10
Kültürel geçmiş	Göçmen köken			160	41
	Etnik/kültürel gruplar			201	50
	Karma etnik/kültürel geçmiş			33	8
	Diğer			4	1

Ort. = Ortalama, SS = Standart sapma, N = örneklem büyüklüğü. Yüzdeler (%) her bir değişkenin kategorileri içinde hesaplanmıştır. Sosyo-ekonomik durum 7 basamaklı merdiven metaforu ile değerlendirilmiştir (1 = en düşük, 7 = en yüksek). "Etnik/kültürel gruplar" ifadesi, Türkiye'de tarihsel olarak varlık gösteren etnik ve kültürel grupları ifade etmektedir.

İşlem

Bu çalışma, İPDÖ'nün Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik özelliklerini incelemek amacıyla yürütülen metodolojik bir araştırmadır. Çalışma kapsamında veri toplama sürecine geçilmeden önce İPDÖ'nün Türkçe'ye çeviri ve uyarlama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Süreci sistematik bir şekilde yürütebilmek amacıyla ölçek uyarlama çalışmalarında yaygın olarak kabul gören ölçütler dikkate alınmıştır (Beaton ve ark. 2000, Sousa ve Rojjanasrirat 2011). Ölçeğin kullanım ve uyarlama için ek bir izne tabi olmadığı ölçek el

kitabında belirtildiği için yazarlardan ayrıca izin alınmamıştır (Resilience Research Centre 2022). Ölçeğin çeviri ve uyarlama sürecinde gerçekleştirilen adımlar aşağıda sunulmuştur.

İlk aşamada, orijinal dili İngilizce olan ölçek, Türkçe ve İngilizce dillerine hâkim üç uzman psikolog tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. İkinci aşamada, çeviri metinler yazarlar tarafından karşılaştırılmış, ifadeler üzerinde uzlaşı sağlanarak ölçeğin ilk Türkçe çeviri formu oluşturulmuştur. Üçüncü aşamada, elde edilen Türkçe maddeler İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında uzman bir akademisyen tarafından geri çeviri yöntemiyle yeniden İngilizce'ye çevrilmiştir. Dördüncü aşamada, araştırma ekibi orijinal ve geri çeviri ölçek maddelerini karşılaştırmış, iki form arasındaki tutarlılık sağlandıktan sonra ölçeğin ön Türkçe formu oluşturulmuştur.

Beşinci aşamada, ölçeğin dilsel ve anlam açısından eşdeğerliğini değerlendirmek amacıyla Türkçe ve İngilizce dillerine hâkim psikoloji alanında uzman beş akademisyenden görüş alınmıştır. Uzmanlara ölçeğin orijinal ve Türkçe çeviri maddeleri birlikte sunularak, her bir maddenin kapsam ve dil açısından uygun olup olmadığını 1 ("Hiç uygun değil") ile 5 ("Tam olarak uygun") arasında değişen 5'li Likert tipi bir ölçekle değerlendirmeleri istenmiştir. Ayrıca gerekli görmeleri durumunda çeviriyle ilgili alternatif öneri ve değerlendirmelerini belirtmeleri beklenmiştir.

Ölçeğin Türkçe formuna ilişkin kapsam geçerliği madde düzeyinde kapsam geçerlik indeksi (Item-level Content Validity Index, I-CVI) ve ölçek düzeyinde kapsam geçerlik indeksi (Scale-level Content Validity Index, S-CVI) ile değerlendirilmiştir. I-CVI değerleri, ilgili maddeyi uygun olarak değerlendiren (4 veya 5 puan) uzmanların toplam uzman sayısına oranı, S-CVI değeri ise tüm maddelere ilişkin I-CVI değerlerinin ortalaması olarak hesaplanmıştır. Maddelerin I-CVI değerlerinin ,80 ile 1,00 arasında değiştiği, S-CVI değerinin ise ,98 olduğu belirlenmiştir. Bu değerler kapsam açısından yeterli düzeyde olduğundan herhangi bir maddede revizyon yapılmasına gerek duyulmamıştır (Sousa ve Rojjanasrirat 2011).

Son aşamada, ölçek maddelerinin anlaşılırlığını değerlendirmek amacıyla, ana çalışmada hedeflenen kitleyi temsilen farklı kültürel geçmişlere sahip 35 yaşında olduklarını bildiren üç kadın katılımcı ile ön değerlendirme yapılmıştır. İlk olarak katılımcılara yönergesi ile birlikte ölçeğin Türkçe formu sunulmuş ve ardından maddelerin anlaşılırlığı ve ifadelerin uygunluğu açısından geri bildirimlerinin alındığı bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde katılımcıların tamamı genel olarak maddeleri açık ve anlaşılır bulduğunu ifade etmiş, belirgin bir sorun bildirmemiştir. Bu doğrultuda ölçek maddelerinin Türkçe form için uygun olduğu kabul edilmiştir. Yapılan ön çalışma, kapsamlı bir bilişsel geri bildirim (cognitive debriefing) ya da bir pilot çalışma süreci olmayıp, maddelerin anlaşılır olup olmadığını ve ifadelerin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla yürütülen ön bir inceleme niteliği taşımaktadır.

Araştırma için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 26.07.2023 tarihli ve 2023/226 sayılı etik onay alınmıştır. Veriler, çevrim içi bir anket platformu olan SurveyMonkey aracılığıyla Türkiye'de yaşayan katılımcılardan toplanmıştır. Çevrim içi anketin hazırlanması, katılımcılara ulaştırılması ve veri toplama süreci araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecine başlamadan önce anket formu gözden geçirilmiş ve çevrim içi işleyişi test edilmiştir. Bir kişinin araştırmaya birden fazla katılımını engellemek amacıyla SurveyMonkey platformunun çoklu yanıtları engelleme özelliği etkinleştirilmiş ve anket formunda tüm soruların yanıtlanması zorunlu tutulmuştur. Katılımcılar istedikleri takdirde önceki sorulara dönebilmiş ve yanıtlarını gözden geçirebilmiştir.

İlk aşamada katılımcılara, araştırmacıların kişisel iletişim ağları, sosyal medya hesapları ve çok kültürlü gruplarla ilişkili dernekler aracılığıyla kolayda ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılarak ulaşılmıştır. Katılımcılara araştırmanın bir ölçek uyarlama çalışması olduğu, katılımın gönüllülük esasına dayandığı ve araştırmaya katılım koşulları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca katılımcılardan çevrim içi anketi doldurmaları ve araştırma bağlantısını uygun gördükleri kişilerle paylaşmaları istenmiştir. Araştırma kapsamında herhangi bir ücretli tanıtım veya reklam kullanılmamıştır. Katılımcılar anketin ilk sayfasında yer alan ve araştırma hakkında ayrıntılı bilgi içeren bilgilendirilmiş onam formunu onayladıktan sonra anket sorularına erişebilmiştir. Veri toplama süreci, aynı oturumda yürütülen iki ölçek uyarlama çalışmasını içeren ortak bir çevrim içi anket aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Anketin toplam soru ve ekran sayısı her iki çalışmanın ortak uygulamasını yansıttığından, bu çalışmaya özgü olarak raporlanmamıştır. Anketin tamamlanması yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Araştırmaya katılım karşılığında katılımcılara herhangi bir ödeme yapılmamıştır. Farklı

kültürel geçmişlerden bireylere ulaşabilmek amacıyla mümkün olduğunca farklı şehirlerden ve farklı kültürel kökenlerden bireylere erişilmesine özen gösterilmiştir. Toplanan veriler anonim olarak kaydedilmiş ve yalnızca araştırmacılar tarafından erişilebilen şifre korumalı dijital bir ortamda saklanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (İPDÖ) ile birlikte Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama aşamasından hemen önce katılımcılara araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü katılımlarını onayladıklarını beyan ettikleri bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik durumlarının yanı sıra kültürel geçmişleri ve Türkçe dil yeterliklerine ilişkin bilgileri toplamak amacıyla araştırma kapsamında hazırlanan bir bilgi formu kullanılmıştır.

İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (İPDÖ)

Ölçek, bireylerin kültürlerarası bağlamda içsel, bireysel ya da psikolojik dayanıklılık özelliklerini değerlendirmek amacıyla Jefferies ve arkadaşları (2022) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, stresli durumlarla baş etmeyi destekleyen ve kültürler arasında görece değişmez olduğu varsayılan 10 içsel kişilik özelliğini değerlendirmektedir (Resilience Research Centre 2022). Bu özellikler; stresle başa çıkma, uyum sağlama, duygusal öz-düzenleme, anlam bulma/amaç, motivasyon ve zorluklara göğüs germe, iyimserlik, sebat, başarılarla gurur duyma, problem çözme ve öz-inanç/öz-yeterliktir. Her bir özellik tek bir madde ile temsil edilmektedir (ör. "Zorluklarla karşılaştığımda, üstesinden gelirim."). Ölçek 5'li Likert ölçeği kullanılarak puanlanmaktadır (1 = hiç değil, 5 = çok fazla).

Orijinal ölçeğin psikometrik özellikleri yedi farklı ülkeden (ABD, Çin, Endonezya, Nijerya, Meksika, Almanya ve Brezilya) katılımcılarla yürütülen çalışmalarla incelenmiştir (Jefferies ve ark. 2022). Analizler sonucunda ölçeğin tek faktörlü yapısının doğrulandığı (CFI = ,98, TLI = ,97, RMSEA = ,05, SRMR = ,03) ve bu yapının cinsiyet ve ülkeler arasında ölçüm değişmezliği gösterdiği rapor edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlığı toplam örneklemde Cronbach alfa = ,87 ve McDonald omega = ,83 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçek puanlarının Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ile pozitif, Sosyal Kaygı Ölçeği ile negatif yönde anlamlı ilişkiler gösterdiği bildirilmiştir.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)

Yaşam Doyumu Ölçeği öznel iyi oluşun bilişsel bileşenini değerlendirmek amacıyla Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek toplamda 5 maddeden oluşmakta ve 7'li Likert tarzında bir derecelendirme ile puanlanmaktadır (1 = kesinlikle katılmıyorum, 7 = kesinlikle katılıyorum). Ölçekten alınan puanların yüksek olması, bireyin yaşamıyla ilişkili genel memnuniyetinin yüksek olduğunu göstermektedir. Orijinal çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı Cronbach alfa = ,87 olarak rapor edilmiştir (Diener ve ark. 1985). Türkçe uyarlaması Yetim (1991) tarafından yapılmış olup, güvenirlik göstergeleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)

Diener ve arkadaşlarının (2010) geliştirdiği bu ölçek, bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini değerlendirmek amacıyla kullanılan 8 maddelik ve 7'li Likert derecelendirmesine sahip bir ölçektir. Ölçeğin orijinal formunda Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ,87 olarak bildirilmiştir. Telef (2013) tarafından yapılan Türkçe uyarlamasında iç tutarlık katsayısı ,80 olarak raporlanmıştır.

İstatistiksel Analiz

İPDÖ'nün Türkçe formunun psikometrik özelliklerini değerlendirmek amacıyla yapı geçerliği, ölçüm değişmezliği, güvenirlik, ölçüt bağıntılı geçerlik ve ayırt edici geçerlik analizleri yürütülmüştür. Yapı

geçerliği, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile Mplus 8.10 paket programında sağlam maksimum olabilirlik (MLR, Robust Maximum Likelihood) tahmin yöntemi kullanılarak test edilmiştir. MLR yöntemi, ordinal verilerde ve normallik varsayımındaki hafif ve orta düzey sapmalarda iyi bir performans sergilemesi nedeniyle tercih edilmiştir (Yang ve Liang 2013, Li 2016, Kline 2023).

Ölçeğin faktör yapısının orijinal ölçek geliştirme çalışmasında farklı kültürel gruplarda eşdeğer yapı özellikleri göstermesi (Jefferies ve ark. 2022) ve farklı kültürlerde yürütülen uyarlama çalışmalarında da benzer şekilde tutarlı olarak tek faktörlü yapının ortaya konulmuş olması (Singh ve ark. 2025, Virlia ve Kusuma 2026) nedeniyle, mevcut çalışmada var olan yapının Türkçe formda da doğrulanması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, literatürde önerildiği üzere (Flora ve Flake 2017) ölçeğin orijinal yapısına dayanarak doğrudan DFA uygulanmıştır. Model uyumunun değerlendirilmesinde ki-kare uyum iyiliği ($\chi2$ /df, Chi-Square Goodness of Fit), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI, Comparative Fit Index), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA, Root Mean Square Error of Approximation) ve Standardize Edilmiş Kalıntıların Ortalama Karekökü (SRMR, Standardized Root Mean Square Residual) değerleri temel ölçütler olarak dikkate alınmıştır. Literatürde kabul edilebilir model uyumu için $\chi2$ /df değerinin 2-3 arasında olması, CFI değerlerinin ,90'ın üzerinde olması, RMSEA ve SRMR değerlerinin ise ,08'in altında olması beklenirken; $\chi2$ /df değerinin 2'nin altında olması, CFI değerlerinin ,95'in üzerinde olması, RMSEA ve SRMR değerlerinin ,05'in altında olması model uyumunun iyi olduğuna işaret etmektedir (Schermelleh-Engel ve ark. 2003, Tabachnick ve Fidell 2013, Kline 2023).

Cinsiyet ve kültürel arka plana göre ölçeğin yapı eşdeğerliğini incelemek amacıyla MLR tahmin yöntemi kullanılarak çoklu grup doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Cinsiyet grupları kadın (n = 291) ve erkek (n = 107) katılımcılar olarak tanımlanmıştır. Kültürel arka plan değişkeni ise katılımcıların göçmenlik geçmişleri temel alınarak yeniden tanımlanmıştır. Buna göre, kendisi birinci kuşak göçmen olan ya da anne veya babasından en az biri göçmen geçmişine sahip olan katılımcılar "göçmen kökenli" olarak tanımlanırken (n = 177), kültürel geçmişleriyle ilişkili herhangi bir göçmenlik deneyimi belirtmeyen ve Türkiye'de yaşayan etnik/kültürel gruplardan birine mensup katılımcılar ise "yerli kültürel grup" (n = 221) olarak sınıflandırılmıştır. Gruplar arasında örneklem büyüklükleri farklılık göstermekle birlikte, mevcut grup büyüklüklerinin çoklu grup DFA analizleri için yeterli olduğuna dair örnekler mevcuttur (Rokvić ve ark. 2022).

Ölçüm değişmezliği kapsamında, kısıtlanmamış yapı değişmezliği (configural invariance), faktör yüklerinin kısıtlandığı metrik değişmezlik (metric invariance) ve madde parametrelerinin kısıtlandığı ölçek değişmezliği (scalar invariance) modelleri ardışık olarak birbiri ile karşılaştırılmıştır. Modellerin karşılaştırılmasında χ^2 fark testinin anlamlı olmaması ($p > ,05$) (Satorra ve Bentler 2001), CFI fark (ΔCFI) değerinin ,01 ya da daha küçük olması ve RMSEA fark (ΔRMSEA) değerinin ,015 ya da daha küçük olması (Chen 2007) ölçütlerinden en az ikisinin karşılanması ölçüm değişmezliğinin sağlandığını göstermektedir.

Güvenirlik, ölçüt bağıntılı geçerlik ve ayırt edici geçerlik analizleri IBM SPSS Statistics 20 paket programı kullanılarak yürütülmüştür. İPDÖ'nün iç tutarlılığı Cronbach alfa katsayısı ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları kullanılarak değerlendirilmiştir. Cronbach alfa katsayısı için ,70'in üzerindeki değerler kabul edilebilir olarak değerlendirilmiştir (Taber 2018).

Dayanıklılıkla pozitif uyum göstergeleri birbiriyle örtüşen yapılar olarak kabul edilmektedir (Luthar ve ark. 2000). Bu doğrultuda, ölçüt bağıntılı geçerliği değerlendirmek amacıyla literatürde dayanıklılıkla ilişkili olduğu sıklıkla bildirilen Yaşam Doyumu Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ölçüt olarak kullanılmıştır (Utsey ve ark. 2008, Karaırmak 2010, Üzar Özçetin ve ark. 2019, Padmanabhanunni ve Pretorius 2023). İPDÖ puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı kullanılarak incelenmiştir.

Ayırt edici geçerlik, Pearson korelasyon katsayılarına dayalı kesme noktası ile Doğrulayıcı Faktör Analizi'nden elde edilen Ortalama Açıklanan Varyans (Average Variance Extracted, AVE) değerleri kullanılarak değerlendirilmiştir. İki yapı arasında ,80' in altında korelasyon olması ayırt edici geçerlik açısından problemli bir durum olmadığına işaret etmektedir (Rönkkö ve Cho 2022). Bu doğrultuda, İPDÖ' nün yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş yapılarından ayrıştığını desteklemek için bu yapılar arasında ,80 değerinin altında bir ilişki olması beklenmektedir. Yanı sıra, Fornell ve Larcker' a (1981) göre bir yapıya ait AVE değerinin, diğer yapılarla paylaşılan varyanstan (korelasyon değerinin karesi) daha büyük olması ayırt

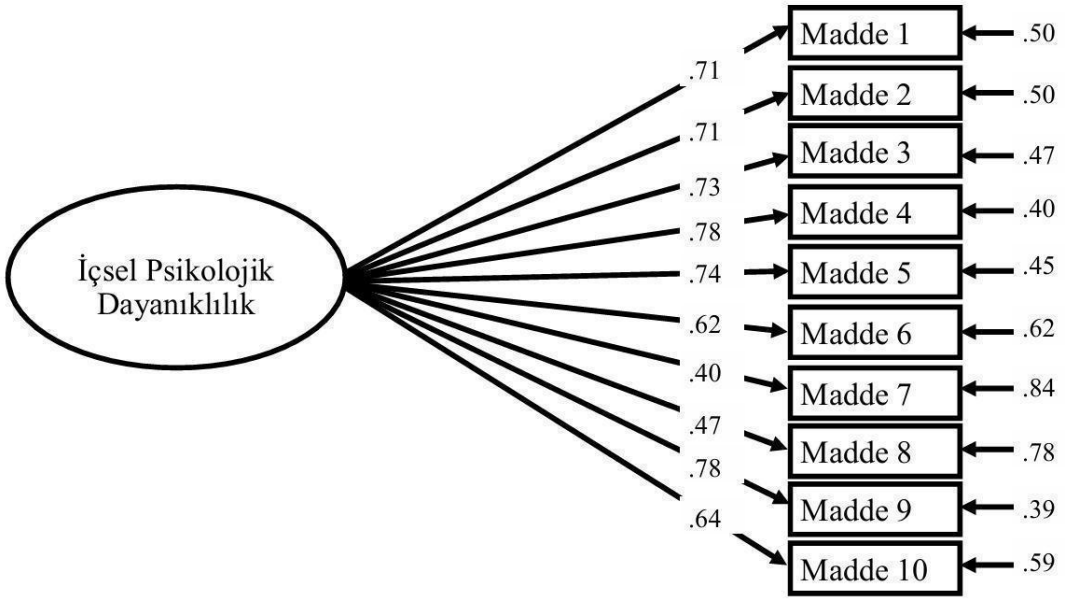
edici geçerliğin sağlandığına işaret etmektedir. Bu kapsamda, İPDÖ' ye ait AVE değerinin yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşla paylaşılan varyans değerinden büyük olması beklenmektedir.

Bulgular

Psikometrik incelemelere geçmeden önce ön analizler kapsamında veriler, tek değişkenli (univariate) normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığı açısından incelenmiştir. Ölçek maddelerine ilişkin çarpıklık (skewness) değerlerinin -1,441 ile -,387 arasında ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -,375 ile 2,122 arasında değiştiği belirlenmiştir. Elde edilen değerler, veri setinde ciddi bir normallik ihlali olmadığını ve tek değişkenli normallik varsayımının kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell 2013, Kline 2023).

Yapı Geçerliği

İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin orijinal formunun tek faktörlü yapısının Türkçe formunda da doğrulanması amacıyla veriye Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Ölçeğin tek faktörlü yapısına yönelik DFA modeli Şekil 1'de sunulmuştur. Analiz sonuçları uyum ölçütleri temelinde incelendiğinde, DFA modelinin araştırma verisine kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığı görülmüştür (χ^2/df = 2,554, p < ,001, CFI = ,944, RMSEA = ,063, SRMR = ,043). Modele ilişkin modifikasyon önerileri incelenmiş, ancak uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olması nedeniyle ek bir modifikasyon yapılmamıştır. Modelde yer alan standardize edilmiş regresyon katsayılarının ,40 ile ,78 aralığında değer aldığı ve modelde yer alan tüm yolların istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde olduğu (p < ,001) bulunmuştur. Bu bulgular, ölçeğin tek faktörlü yapısının Türkçe formda da korunduğuna işaret etmektedir.

Şekil 1. İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği doğrulayıcı faktör analizi modeli

Cinsiyete ve kültürel arka plana göre ölçüm değişmezliğini incelemek amacıyla çoklu grup doğrulayıcı faktör analizleri yürütülmüştür. Bu kapsamda yapısal değişmezlik, metrik değişmezlik ve ölçek değişmezliği modelleri ardışık olarak test edilmiştir. Cinsiyete göre yapılan analizlerde, başlangıçta herhangi bir kısıtlama olmadan gerçekleştirilen yapısal modelin veriye kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığı görülmüştür (χ^2/df = 1,904, p < ,001, CFI = ,940, RMSEA = ,067, SRMR = ,049). İkinci olarak, faktör yüklerinin eşitlendiği metrik model ile yapısal model karşılaştırılmış, χ^2 fark testinin anlamlı olmadığı ($\Delta\chi^2$ (9)= 4,264, p = ,893) ve model uyumu değerlerindeki değişimlerin de önerilen eşik değerlerinin altında kaldığı görülmüştür (ΔCFI = ,003, ΔRMSEA = -,006). Dolayısıyla metrik değişmezliğin de sağlandığı görülmektedir. Son olarak, ölçek değişmezliğini test etmek amacıyla madde eşik değerleri kısıtlanarak kurulan model metrik model ile

karşılaştırılmış ve χ^2 fark testinin anlamsız olduğu belirlenmiştir ($\Delta\chi^2$ (9)= 16,422, p = ,059). Ayrıca model uyumu değerlerindeki değişimlerin de kabul edilebilir düzeyde olması ölçek değişmezliğinin desteklendiğini göstermiştir (ΔCFI = -,007, ΔRMSEA = ,001).

Kültürel arka plana göre gerçekleştirilen analizlerin de benzer sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür. Yapısal modele ilişkin uyum değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür (χ^2/df = 1,817, p < ,000, CFI = ,943, RMSEA = ,064, SRMR = ,050) ve metrik model ile yapılan karşılaştırmada χ^2 fark testinin anlamsız olduğu ($\Delta\chi^2$ (9)= 8,803, p = ,456) tespit edilmiştir. Ayrıca uyum indekslerinde meydana gelen değişimlerin eşik değerlerin altında kaldığı belirlenmiştir (ΔCFI = ,000, ΔRMSEA = -,003). Ölçek değişmezliği modeline ilişkin bulgular da benzer şekilde ölçek düzeyinde de değişmezliğin sağlandığını göstermiştir ($\Delta\chi^2$ (9)= 7,003, p = ,636, ΔCFI = ,000, ΔRMSEA = -,003). Bu sonuçlar, ölçeğin farklı gruplar arasında ölçüm değişmezliğine ilişkin güçlü kanıt sunduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin güvenirliğine ilişkin analizler, ölçeğin iyi düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiş ve Cronbach Alfa katsayısı ,88 olarak hesaplanmıştır. On maddeden oluşan ölçeğin madde–toplam korelasyonlarının ,39 ile ,72 arasında değiştiği görülmüştür (bkz. Tablo 2). Madde–toplam korelasyonları incelendiğinde tüm maddelerin kabul edilebilir düzeyde ayırt ediciliğe sahip olduğu söylenebilmektedir. En düşük değerin ,39 ile 7. maddede gözlendiği ancak bu maddenin ölçeğin genel iç tutarlılığına olumsuz bir etkisinin bulunmadığı belirlenmiştir. Yanı sıra, ölçekte yer alan herhangi bir maddenin çıkarılması halinde Cronbach Alfa değerlerinde anlamlı bir artış olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin 10 maddeden oluşan ve tek faktörlü yapısının kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 2: İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği için betimsel istatistikler, madde analizi ve iç tutarlık katsayısı

Madde	Ort.	SS	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde çıkarıldığında Cronbach Alfa
1. Kendime inanıyorum.	4,33	,77	,68	,86
2. Zorlu durumlara uyum sağlayabilirim.	4,24	,79	,63	,86
3. Karşılaştığım sorunlara çözümler bulurum.	4,25	,77	,66	,86
4. Zorluklara rağmen devam edebilirim.	4,20	,83	,70	,86
5. Çelişen taleplerle başa çıkabilirim (zamanım veya dikkatimle ilgili).	3,93	,84	,67	,86
6. Aksilikler veya engeller olduğunda bile, geleceğim konusunda umutluyum.	3,81	1,06	,60	,87
7. Genellikle duygularıma hâkimim.	3,66	1,07	,39	,88
8. Başardığım şeylerle gurur duyarım.	4,35	,85	,45	,87
9. Zorluklarla karşılaştığımda, üstesinden gelirim.	4,21	,75	,72	,86
10. Hayatımda anlam bulabilirim.	4,13	,89	,63	,86

Ort. = Ortalama, SS = Standart sapma. Madde–toplam korelasyonları düzeltilmiş değerlerdir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ,88'dir.

Ölçüt Bağıntılı Geçerlik

Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında, İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ile yaşam doyumu (r = ,34, p < ,001) ve psikolojik iyi oluş (r = ,60, p < ,001) arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar, ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini destekleyici niteliktedir. Geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılan İPDÖ ile ölçüt bağıntılı geçerlik analizleri kapsamında kullanılan standart ölçeklere ait betimsel istatistik değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Ayırt Edici Geçerlik

Ayırt edici geçerliğin değerlendirilmesi amacıyla öncelikle, İPDÖ' nün yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşla ilişkileri incelenmiştir. Sonuçlar, her iki yapıyla olan korelasyon değerlerinin ayırt edici geçerlik için önerilen eşik değerinin (,80) altında kaldığını göstermektedir (Rönkkö ve Cho 2022).

Ayrıca, İPDÖ' nün AVE değeri ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşla paylaştığı varyans değerleri karşılaştırılmıştır. İPDÖ' nün yaşam doyumu ile yaklaşık %12 ve psikolojik iyi oluşla yaklaşık % 36 oranında ortak varyans paylaştığı belirlenmiştir. Ek olarak, İPDÖ için AVE değeri ,45 olarak hesaplanmış, AVE değerinin her iki yapıyla paylaşılan varyans değerlerinden yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, İPDÖ'nün yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşla ilişkili olmakla birlikte, bu yapılarla tamamen örtüşmediğini ve ayırt edilebilir olduğunu desteklemektedir (Fornell ve Larcker 1981).

Tablo 3. Çalışmada kullanılan ölçeklere dair betimsel istatistikler (N = 398)

Ölçek	Ort.	SS	Min.	Mak.	Çarpıklık	Basıklık	α
İPDÖ	4,11	,60	2,30	5,00	-,461	-,252	,88
YDÖ	4,31	1,26	1,00	7,00	-,368	-,323	,85
PİOÖ	5,50	,91	2,75	7,00	-,641	,048	,86

İPDÖ: İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, YDÖ: Yaşam Doyumu Ölçeği, PİOÖ: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Ort. = Ortalama, SS = Standart sapma, Min = Minimum, Mak = Maksimum, α = Cronbach alfa katsayısı

Tartışma

Bu çalışmada, dayanıklılığı sosyo-ekolojik bir çerçevede ele alan güncel yaklaşımlar temelinde geliştirilen İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin (İPDÖ) Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliği, kültürleşme bağlamında yer alan büyük ölçüde kadın, genç yetişkin ve yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerden oluşan bir örneklemde incelenmiştir. Çalışmanın özgün katkısı, dayanıklılığın çoklu sistemler içinde şekillenen bir süreç olarak ele alındığı güncel literatür doğrultusunda, bu sürecin bireysel ve içsel bileşenini kısa, uygulanması kolay ve kültürlerarası karşılaştırmaya elverişli bir ölçüm aracıyla değerlendirme olanağı sunmasıdır.

Yapı geçerliği kapsamında yürütülen Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları, ölçeğin orijinal formunda rapor edilen tek faktörlü yapının Türkçe form için de korunduğunu göstermiştir. Bu bulgu, bireysel dayanıklılığı oluşturan içsel özelliklerin ayrı alt boyutlar yerine bütüncül bir yapı altında işlediği yönündeki kuramsal varsayımla uyumludur. Dayanıklılığın çoklu sistemlerin etkileşimiyle şekillendiğini savunan sosyo-ekolojik yaklaşımlar (Ungar 2008, Masten ve ark. 2021), bireysel dayanıklılığın çevresel ve bağlamsal kaynaklardan bağımsız değil, ancak onlardan kavramsal olarak ayrıştırılabilir bir bileşen olarak ele alınabileceğini vurgulamaktadır.

Mevcut çalışmada cinsiyet ve kültürel arka plana göre gerçekleştirilen ölçüm değişmezliği analizleri, ölçeğin farklı alt gruplarda benzer faktör yapısı sergilediğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, İPDÖ'nün tek boyutlu yapısının cinsiyet ve farklı kültürel geçmişe sahip gruplarda eş değer olduğuna ve bu gruplar arasında karşılaştırma yapan çalışmalar için uygun olabileceğine dair ek kanıt sunmaktadır (Jefferies ve ark. 2022, Singh ve ark. 2025).

İPDÖ'nün yapısal özelliklerinin Türkçe formda doğrulanması ve farklı kültürleşme bağlamlarındaki gruplarda benzer yapısal özellikler sergilemesi, bu içsel bileşenin kültürlerarası düzeyde tutarlı biçimde ölçülebileceğine işaret etmektedir. Bu sonuç, ölçeğin geliştirildiği özgün çalışmada yedi farklı ülkede rapor edilen ölçüm değişmezliği bulgularıyla (Jefferies ve ark. 2022) ve farklı kültürel bağlamlarda yürütülen uyarlama çalışmalarında elde edilen sonuçlarla (Wedyaswari ve ark. 2024, Singh ve ark. 2025, Virlia ve Kusuma 2026) paralellik göstermektedir. Özellikle farklı kültürleşme deneyimi yaşayan bireylerden oluşan bir örneklemde yapının korunmuş olması, bireysel dayanıklılığın bağlamsal değişkenlerden etkilenmekle birlikte ölçülebilir bir içsel örgütlenme sergileyebileceğini göstermektedir.

İPDÖ Türkçe formunun güvenirlik analizleri sonucunda, ölçeğin iyi bir iç tutarlık düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, ölçeği oluşturan maddelerin bireysel dayanıklılığa ilişkin ortak bir yapıyı tutarlı biçimde yansıttığını ve orijinal çalışma ile diğer kültürel uyarlamalardan elde edilen bulgularla uyumlu olduğunu göstermektedir (Jefferies ve ark. 2022, Wedyaswari ve ark. 2024). Ölçeğin kısa olmasına rağmen iyi psikometrik özellikler sergilemesi, hem araştırma hem de uygulama bağlamlarında pratik kullanım açısından önemli bir avantaj sunmaktadır.

Madde düzeyindeki bulgular, 7. maddenin ("Genellikle duygularıma hâkimim") faktör yükü (,40) ve madde-toplam korelasyonu (,39) açısından diğer maddelere göre görece daha düşük değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, orijinal ölçek geliştirme çalışması ile farklı kültürlerde gerçekleştirilen uyarlama çalışmalarında bildirilen sonuçlarla da tutarlıdır (Jefferies ve ark. 2022, Wedyaswari ve ark. 2024, Singh ve ark. 2025, Virlia ve Kusuma, 2026,). Bu durum, ilgili maddenin ölçeğin ölçtüğü örtük yapıyı diğer maddelere kıyasla nispeten daha sınırlı düzeyde temsil ediyor olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, madde-toplam korelasyonunun kabul edilebilir eşik değerin (> ,30) üzerinde olması ve faktör yükünün kabul edilebilir sınırlar içinde yer alması, yedinci maddenin ölçeğin bütünlüğünü ve psikometrik özelliklerini olumsuz yönde etkilemediğini göstermektedir.

Ayrıca, bu maddenin en düşük ortalama puana (3,66) sahip olması, katılımcıların bu ifadeye diğer maddelere kıyasla daha sınırlı düzeyde katılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bunun yanında, standart sapmasının görece yüksek olması (SS = 1,07), katılımcı yanıtlarında belirli bir çeşitliliğin bulunduğunu düşündürmektedir. Bu örüntü, "duygu düzenleme ve duygusal kontrolün" bireysel deneyimler ile kültürel normlardan etkilenebilen yapılar olmasıyla ilişkili olabilir ve söz konusu maddenin örneklem içerisinde diğer maddelere göre daha heterojen biçimde değerlendirilmiş olabileceğine işaret etmektedir.

Kültürel psikoloji literatürü, bireycilik ve toplulukçuluk yönelimlerinin duygu deneyimi ve düzenleme stratejilerinin biçimlenmesinde rol oynadığını göstermektedir (Kitayama ve Park 2007). Bununla birlikte, aynı kültürel yönelime sahip bireyler arasında bile duygu düzenleme stratejilerinde farklılıklar görülebilmektedir. Nitekim toplulukçuluk ve hiyerarşik yönelimlerle uyumlu bağlamlarda duyguların bastırılması daha yaygın bir strateji olarak ortaya çıkabilirken, daha eşitlikçi yönelimlerde bu eğilimin görece daha düşük olabildiği bildirilmektedir (Klein ve ark. 2024).

Benzer biçimde, Ungar (2008) da, kültürel ve bağlamsal özelliklerin bireyin dayanıklılık kaynaklarına erişimi ve bu kaynakları kullanma biçimi üzerinde belirleyici etkenler olduğunu vurgulamaktadır. Bu görüşü destekler biçimde İPDÖ' ye ilişkin orijinal ölçek çalışmasında bireyin psikolojik ya da içsel dayanıklılığına ilişkin genel yapının farklı ülkelerde korunmakla birlikte, madde düzeyinde ve genel ölçek düzeyinde elde edilen puanlarda bazı farklılıkların ortaya çıktığı da görülmektedir (Jefferies ve ark. 2022). Yazarlar bu durumu, aynı ülke içinde bile dayanıklılık kaynaklarının farklı biçimlerde yorumlanabilmesi ile açıklamaktadır. Benzer biçimde mevcut çalışmanın kültürel açıdan heterojen bir örneklemden oluşması dikkate alındığında, duygu hâkimiyetine ilişkin yanıtların kültürel normlar ve duygu düzenleme stratejilerindeki bireysel farklılaşmalarla ilişkili olarak değişkenlik göstermesi beklenebilir. Bu bağlamda, ilgili maddenin kültürel yorumlamaya duyarlı olabileceği düşünülmektedir.

Benzer biçimde, mevcut çalışmada bazı maddelerin ortalama puanlarının görece yüksek olmasının, kültürel ve bağlamsal özelliklerle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Kültürel bağlamların bireylerin stresle baş etme süreçlerinde belirli içsel kaynaklara daha fazla yönelimi teşvik edebildiği ve bu durumun yanıt örüntülerine yansıyabileceği belirtilmektedir (Jefferies ve ark. 2022). Ayrıca, kültürleşme sürecinin doğası gereği stres ve uyum gerektiren bir bağlam olması, bu tür örneklemlerde içsel kaynakların daha belirgin hale gelmesiyle ilişkili olabilir. Nitekim güçlüklerle karşılaşmanın dayanıklılıkla ilişkili kapasiteleri daha etkin hale getirebileceğine ilişkin bulgular bulunmaktadır (Karaırmak ve Figley 2017).

Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında elde edilen bulgular, içsel dayanıklılık ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş arasında kuramsal beklentilerle uyumlu, anlamlı ve orta düzeyde ilişkiler olduğunu göstermiştir. Dayanıklılık literatüründe, zorlu yaşam koşulları karşısında olumlu uyum gösterebilmenin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu ile ilişkili olduğu uzun süredir vurgulanmaktadır (Luthar ve ark. 2000, Masten 2001). Mevcut bulgular da bu çerçeveyi desteklemekte ve hem genel popülasyonda hem de risk altındaki gruplarda bildirilen sonuçlarla tutarlılık göstermektedir (Utsey ve ark. 2008, Tümlü ve Recepoğlu 2013, Padmanabhanunni ve Pretorius 2023). İlişkilerin orta düzeyde olması, İPDÖ'nün ölçtüğü yapının iyi oluş göstergeleriyle ilişkili ancak onlarla örtüşmeyen özgün bir psikolojik yapı olduğunu destekler niteliktedir (Rönkkö ve Cho 2022).

Türkiye'de dayanıklılığı ölçmeye yönelik çalışmaların çoğu belirli yaşam evreleri, mesleki gruplar ya da bağlamsal özellikler çerçevesinde yürütülmektedir (Şenocak ve ark. 2021, Tanko ve ark. 2021, Akyol ve Şirvanlı Özen 2025). Bu çalışmalar, dayanıklılığın farklı değerlendirme düzeylerini görünür kılmakla birlikte,

genellikle örneklem özgüllüğü ile sınırlıdır. Mevcut çalışma, kültürleşme bağlamındaki bireylerde içsel psikolojik dayanıklılığın iyi oluş göstergeleriyle ilişkisini ortaya koyarak, bireysel dayanıklılık kaynaklarının farklı bağlamlarda ayırt edilebilir ve tamamlayıcı bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Bununla birlikte, çalışmanın yöntemi, örneklemi ve yürütüldüğü bağlamla ilişkilendirilebilecek bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Katılımcılara ulaşmada kolayda ve kartopu örneklem yöntemlerinin kullanılması seçkisizlik açısından bir sınırlılık olarak değerlendirilmektedir. İleriki çalışmalarda örnekleme yöntemi olarak seçkisiz yöntemlerin tercih edilmesi önerilmektedir.

Her ne kadar farklı demografik ve kültürel özellikler taşıyan bir örnekleme ulaşmak için çaba gösterilse de, çalışma örnekleminin büyük ölçüde eğitim düzeyi yüksek genç yetişkin kadınlardan oluşması çalışmanın bir diğer sınırlılığı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum bulguların genellenebilirliğini bu örneklem özelinde sınırlandırmaktadır. Özellikle kadın ve erkek katılımcıların oranındaki farklılık cinsiyete ilişkin ölçüm değişmezliği bulgularının yorumlanmasında dikkate alınması gereken bir durum olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın kültürleşme bağlamıyla sınırlı olması bulguların genellenebilirliği açısından dikkate alınması gereken bir diğer noktadır. Gelecek çalışmalarda İPDÖ Türkçe formunun genel popülasyon, farklı risk grupları, klinik örneklemler, farklı yaş grupları ve cinsiyeti kapsayacak örneklemleri de kapsayacak biçimde incelenmesi genellenebilir sonuçlara ulaşmak açısından önerilmektedir.

Kültürleşmenin stres içerebilen bir uyum süreci olması ve dayanıklılıkla ilişkili kapasitelerin stresli yaşam olayları karşısında daha etkin hale gelebilmesi, ölçek maddelerine verilen görece yüksek puanlarla ilişkili olabilir (Karaırmak ve Figley 2017). Stresin olduğu bağlamlarda dayanıklılığa ilişkin kaynaklara yönelimin yüksek olması teorik olarak beklendik bir durum olmakla birlikte, ölçek maddelerine verilen yüksek puanların olası bir tavan etkisi yaratarak bu seviyelerde dayanıklılığın ayırt edilmesinde bir sınırlılık oluşturabileceği düşünülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde de ileriki çalışmalarda farklı bağlamlarda ve stres açısından daha heterojen gruplarla ölçeğe ilişkin özelliklerin yeniden incelenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Bu sınırlılıklara ek olarak, test-tekrar test güvenirliğine ilişkin ayrı bir çalışmanın yürütülmemiş olması, ölçeğin ön psikometrik özelliklerinin değerlendirildiği kapsamlı bir pilot çalışma yürütülmemiş olması ve ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında sadece pozitif göstergelerin kullanılması çalışmanın diğer sınırlılıkları olarak değerlendirilmektedir. İleride yapılacak çalışmalarda bu eksikliklerin dikkate alınması ve giderilmesi daha kapsamlı psikometrik değerlendirmeler sağlanması açısından önerilmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, dayanıklılığın sosyo-ekolojik yaklaşımlarıyla uyumlu biçimde geliştirilen İPDÖ'nün Türkçe formunun, kültürleşme bağlamındaki genç yetişkin, eğitim düzeyi yüksek ve kadın bireylerden oluşan bu örneklemde geçerli ve güvenilir psikometrik özellikler sergilediğini göstermektedir. Ölçeğin tek boyutlu yapısının korunması ve kültürlerarası literatürle tutarlı bulgular sunması, bireysel dayanıklılığın içsel bileşeninin farklı bağlamlarda ölçülebilirliğini desteklemektedir. İPDÖ, çok düzeyli dayanıklılık modellerini bireysel düzeydeki içsel kaynaklara odaklanarak tamamlayan kısa ve uygulanabilir bir ölçüm aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu yapının, dayanıklılığın gelişimsel süreçler içindeki bireysel kaynaklarının hem araştırma hem de ruh sağlığı uygulamalarında incelenmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Çalışma, Türkiye'de kültürleşme bağlamındaki örneklemlerle yürütülecek araştırmalarda sosyo-ekolojik yaklaşımın güçlendirilmesine yönelik sınırlı fakat önemli bir katkı sunmaktadır.

Kaynaklar

Akyol ZS, Şirvanlı Özen D (2025) Turkish Validity and Reliability Study of Resilience Scale for Older Adults. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 17(Suppl 1):14-25.

Arslan G (2015a) Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin (ÇGPSÖ-12) psikometrik özellikleri: geçerlilik ve güvenirlik çalışması. Ege Eğitim Dergisi, 16:1-12.

Arslan G (2015b) Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin (YPSÖ) psikometrik özellikleri: geçerlik ve güvenirlik çalışması. Ege Eğitim Dergisi, 16:344-357.

Aslan B, Önal Ö (2026) Turkish validation of the Multidimensional Individual and Interpersonal Resilience Measure: unveiling connections to psychological resilience, social support, and quality of life. Journal of Clinical Psychology Research, 10:1-12.

Beaton DE, Bombardier C, Guillemin F, Ferraz MB (2000) Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. Spine (Phila Pa 1976), 25:3186-3191.

Bonanno GA, Galea S, Bucciarelli A, Vlahov D (2007) What predicts psychological resilience after disaster? The role of demographics, resources, and life stress. J Consult Clin Psychol, 75:671-682.

Bonanno GA, Westphal M, Mancini AD (2011) Resilience to loss and potential trauma. Annu Rev Clin Psychol, 7:511-535.

Castro FG, Murray KE (2010) Cultural adaptation and resilience: controversies, issues, and emerging models. In Handbook of Adult Resilience, (Eds JW Reich, AJ Zautra, JS Hall):375–403. New York, The Guilford Press.

Chen FF (2007) Sensitivity of goodness of fit indexes to lack of measurement invariance. Struct Equ Modeling, 14:464-504.

Connor KM, Davidson JRT (2003) Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). Depress Anxiety, 18:76-82.

Diener E, Emmons RA, Larsen RJ, Griffin S (1985) The Satisfaction With Life Scale. J Pers Assess, 49:71-75.

Diener E, Wirtz D, Tov W, Kim-Prieto C, Choi DW, Oishi S et al. (2010) New well-being measures: short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. Soc Indic Res, 97:143-156.

Flora DB, Flake JK (2017) The purpose and practice of exploratory and confirmatory factor analysis in psychological research: decisions for scale development and validation. Can J Behav Sci, 49:78–88.

Fornell C, Larcker DF (1981) Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. J Mark Res, 18:39-50.

Friborg O, Hjemdal O, Rosenvinge JH, Martinussen M (2003) A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment? Int J Methods Psychiatr Res, 12:65-76.

Hirano M (2011) A study of the classification of resilience factors: development of the Bidimensional Resilience Scale (BRS). Pasonariti Kenkyu, 19:94-106.

Jackson DL (2003) Revisiting sample size and number of parameter estimates: some support for the N:q hypothesis. Struct Equ Modeling, 10:128–141.

Jefferies P, Höltge J, Fritz J, Ungar M (2023) A cross-country network analysis of resilience systems in young adults. Emerg Adulthood, 11:415-430.

Jefferies P, Vanstone R, Ungar M (2022) The Rugged Resilience Measure: development and preliminary validation of a brief measure of personal resilience. Appl Res Qual Life, 17:985-1000.

Karaırmak Ö (2010) Establishing the psychometric qualities of the Connor–Davidson Resilience Scale (CD-RISC) using exploratory and confirmatory factor analysis in a trauma survivor sample. Psychiatry Res, 179:350-356.

Karaırmak Ö, Figley C (2017) Resiliency in the face of adversity: a short longitudinal test of the trait hypothesis. J Gen Psychol 144:89-109.

Keles S, Friborg O, Idsøe T, Sirin S, Oppedal B (2018) Resilience and acculturation among unaccompanied refugee minors. Int J Behav Dev, 42:52-63.

Kitayama S, Park H (2007) Cultural shaping of self, emotion, and well-being: how does it work? Soc Personal Psychol Compass, 1:202-222.

Klein ND, Bravo AJ, Conway CC, Keough MT, Pilatti A, Mezquita L et al. (2024) Individualism, collectivism, and emotion regulation: a cross-cultural examination among young adults from seven countries. Curr Psychol, 43: 26007–26018.

Kline RB (2023) Principles and Practice of Structural Equation Modeling, 5th ed. New York, Guilford Press.

Kobasa SC (1979) Stressful life events, personality, and health: an inquiry into hardiness. J Pers Soc Psychol, 37:1-11.

Leadbeater B, Dodgen D, Solarz A (2005) The resilience revolution. In Resilience in Children, Families, and Communities, (Eds RD Peters, B Leadbeater, RJ McMahon):47-61. Boston, Springer.

Li CH (2016) Confirmatory factor analysis with ordinal data: comparing robust maximum likelihood and diagonally weighted least squares. Behav Res Methods, 48:936-949.

Liebenberg L, Moore JC (2018) A social ecological measure of resilience for adults: the RRC-ARM. Soc Indic Res, 136:1-19.

Liebenberg L, Ungar M, Vijver FVD (2012) Validation of the Child and Youth Resilience Measure-28 (CYRM-28) among Canadian youth. Res Soc Work Pract, 22:219-226.

Luthar SS, Cicchetti D, Becker B (2000) The construct of resilience: a critical evaluation and guidelines for future work. Child Dev, 71:543-562.

Masten AS (2001) Ordinary magic: resilience processes in development. Am Psychol, 56:227-238.

Masten AS, Hubbard JJ, Gest SD, Tellegen A, Garmezy N, Ramirez M (1999) Competence in the context of adversity: pathways to resilience and maladaptation from childhood to late adolescence. Dev Psychopathol, 11:143-169.

Masten AS, Lucke CM, Nelson KM, Stallworthy IC (2021) Resilience in development and psychopathology: multisystem perspectives. Annu Rev Clin Psychol, 17:521-549.

Masten AS, Reed MGJ (2002) Resilience in development. In Handbook of Positive Psychology, (Eds CR Snyder, SJ Lopez):74–88. New York, Oxford University Press.

Nguyen AMD, Benet-Martínez V (2010) Multicultural identity: what it is and why it matters. In The Psychology of Social and Cultural Diversity (Ed RJ Crisp):87–114. Chichester, Wiley Blackwell.

Padmanabhanunni A, Pretorius TB (2023) Promoting well-being in the face of a pandemic: the role of sense of coherence and ego-resilience in the relationship between psychological distress and life satisfaction. S Afr J Psychol, 53:124-133.

Palanbek Yavaş SP, Baysan C (2025) Turkish validation of a resilience scale from older people's perspectives: Resilience Scale for Older Adults. PeerJ, 13, e18837.

Resilience Research Centre (2022) RRM User Manual V1.1. Halifax, NS: Resilience Research Centre, Dalhousie University. http://www.resilienceresearch.org (Accessed 26.06.2023)

Roković NM, Karataş S, Crocetti E (2022) Validation of the Serbian version of the Utrecht-Management of Identity Commitments Scale (U-MICS) in an adult population. Identity, 22: 326-336.

Rönkkö M, Cho E (2022) An updated guideline for assessing discriminant validity. Organ Res Methods, 25:6-14.

Rutter M (2012) Resilience as a dynamic concept. Dev Psychopathol, 24:335–344.

Satorra A, Bentler PM (2001) A scaled difference chi-square test statistic for moment structure analysis. Psychometrika, 66:507-514.

Schermelleh-Engel K, Moosbrugger H, Müller H (2003) Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. Methods of Psychological Research Online, 8: 23-74.

Shalev AY, Freedman S, Peri T, Brandes D, Sahar T, Orr SP et al. (1998) Prospective study of posttraumatic stress disorder and depression following trauma. Am J Psychiatry, 155:630–637.

Singh R, Chua KC, Pant SB, Paudel R, Gautam K, Luitel, NP et al. (2025) Translation and adaptation of the Child and Youth Resilience Measure-Revised and Rugged Resilience Measure: a mixed-method study among adolescents in Nepal. Child Psychiatry Hum Dev,1-16.

Sousa VD, Rojjanasrirat W (2011) Translation, adaptation and validation of instruments or scales for use in cross-cultural health care research: a clear and user-friendly guideline. J Eval Clin Pract, 17:268-274.

Şenocak SÜ, Demirkıran F, Totan T (2021) Turkish adaptation of the resilience scale for nurses: a validity and reliability study. Nurse Educ Today, 107:105108.

Tabachnick BG, Fidell LS (2013) Using Multivariate Statistics, 6th ed. London, Pearson.

Taber KS (2018) The use of Cronbach's alpha when developing and reporting research instruments in science education. Res Sci Educ, 48:1273-1296.

Tanko Ç, Ekşi F, Hatun O, Ekşi H (2021) Psikolojik Sağlamlık için Koruyucu Faktörler Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliği. Ege Eğitim Dergisi, 22:16-29.

Telef BB (2013) Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28:374-384.

Tümlü GÜ, Recepoğlu E (2013) Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 3:205-213.

Ungar M (2008) Resilience across cultures. Br J Soc Work, 38:218-235.

Ungar M (2021) Modeling multisystemic resilience: connecting biological, psychological, social, and ecological adaptation in contexts of adversity. In Multisystemic Resilience: Adaptation and Transformation in Contexts of Change (Ed M Ungar):6–31. New York, Oxford University Press.

Ungar M, Jefferies P (2021) Becoming more rugged and better resourced: the R2 Resilience Program's© psychosocial approach to thriving. Front Psychol, 12:253-262.

Ungar M, Liebenberg L (2011) Assessing resilience across cultures using mixed methods: construction of the child and youth resilience measure. J Mix Methods Res, 5:126-149.

Utsey SO, Hook JN, Fischer N, Belvet B (2008) Cultural orientation, ego resilience, and optimism as predictors of subjective well-being in African Americans. J Posit Psychol, 3:202-210.

Üzar Özçetin YS, Sarıoğlu G, Dursun Sİ (2019) Onkoloji hemşirelerinin psikolojik sağlamlık, tükenmişlik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 11:147-164.

Virlia S, Kusuma CT (2026) Development of a resilience measurement tool: adaptation of the Resilience Scale for Adolescents. G-Couns: Jurnal Bimbingan dan Konseling, 10:2230-2241.

Wedyaswari M, Jefferies P, Cahyadi S, Hinduan ZR (2024) Measuring psycho-social-ecological resilience: validation in an Indonesian population. TPM Test Psychom Methodol Appl Psychol, 31:59–80.

Werner EE (1993) Risk, resilience, and recovery: perspectives from the Kauai Longitudinal Study. Dev Psychopathol, 5:503-515.

Windle G, Bennett KM, Noyes J (2011) A methodological review of resilience measurement scales. Health Qual Life Outcomes, 9:8.

Yang Y, Liang X (2013) Confirmatory factor analysis under violations of distributional and structural assumptions. Int J Quant Res Educ, 1:61-84.

Yetim Ü (1991) Kişisel projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından yaşam doyumu (Doktora tezi). İzmir, Ege Üniversitesi.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.
Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız
Etik Onay: Bu çalışma için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 26.07.2023 tarihli ve 2023/226 sayılı karar ile etik onayı alınmıştır. Katılımcılar çalışmaya katılmadan önce aydınlatılmış onam vermişlerdir.
Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.
Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.
Teşekkür: Bu çalışma, birinci yazarın doktora tezinin ön çalışması kapsamında, ikinci yazarın danışmanlığında yürütülmüştür. Araştırmaya gönüllü olarak katılarak bu çalışmanın gerçekleştirilmesine katkı sağlayan tüm katılımcılara içtenlikle teşekkür ederiz.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript
Peer-review: Externally peer-reviewed.
Ethical Approval: Ethical approval for this study was obtained from the Recep Tayyip Erdoğan University Ethics Committee for Social and Humanities Sciences pursuant to date 26.07.2023 and number 2023/226. Participants provided informed consent prior to participating in the study.
Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.
Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.
Acknowledgments: This study was conducted as part of the preliminary study for the first author's doctoral dissertation under the supervision of the second author. We sincerely thank all participants who voluntarily took part in the research and contributed to the completion of this study.

Ek 1. İçsel Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin Türkçe Versiyonu

Yönerge

Lütfen aşağıdaki yanıt ölçeğini kullanarak, aşağıdaki ifadelerin her birinin sizi ne kadar iyi tanımladığını belirtiniz.

	Hiç Tanımlamıyor (1)	Çok Az Tanımlıyor (2)	Biraz Tanımlıyor (3)	Tanımlıyor (4)	Tamamen Tanımlıyor (5)
Kendime inanıyorum.	1	2	3	4	5
2. Zorlu durumlara uyum sağlayabilirim.	1	2	3	4	5
3. Karşılaştığım sorunlara çözümler bulurum.	1	2	3	4	5
4. Zorluklara rağmen devam edebilirim.	1	2	3	4	5
5. Çelişen taleplerle başa çıkabilirim (zamanım veya dikkatimle ilgili).	1	2	3	4	5
6. Aksilikler veya engeller olduğunda bile, geleceğim konusunda umutluyum.	1	2	3	4	5
7. Genellikle duygularıma hâkimim.	1	2	3	4	5
8. Başardığım şeylerle gurur duyarım.	1	2	3	4	5
9. Zorluklarla karşılaştığımda, üstesinden gelirim.	1	2	3	4	5
10. Hayatımda anlam bulabilirim.	1	2	3	4	5

Puanlama

Ters puanlanan maddeler bulunmamaktadır. Toplam puanlar 10 ile 50 arasında değişmektedir; daha yüksek puanlar, daha yüksek düzeyde içsel psikolojik dayanıklılığa işaret etmektedir.